

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 431 din data de 30.08.2023

Nr. dosar: 755/2021

Nr. petiție: 6936/16.09.2021

Petent:

Reclamat:

Obiect: Petentul este persoană cu handicap si reclamă faptul că i-au fost adresate cuvinte jignitoare de către vecinul său.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul sau reședința petentului

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2.

II. Procedura de citare

1. Prin rezoluția nr.33/20.10.2021 s-a dispus investigație la domiciliul petentului.(fila 7-11 la dosar)
2. Prin adresa înregistrată cu nr. 8407/08.11.2021 partea reclamată transmite punct de vedere (fila 12 la dosar).
3. Prin adresa înregistrată cu nr. 8607/15.11.2021 petentul transmite completare la petiție și o declarație de martor – (fila 13- 16 la dosar).
4. Prin adresa înregistrată cu nr. 9048/02.12.2021 petentul transmite o nouă completare la petiție și inscriuri probatorii (fila 17-19 la dosar).
5. Prin adresa înregistrată cu nr. 8609/15.11.2021 petentul transmite o nouă declarație de martor – (fila 20 la dosar).
6. Prin adresele nr. 2298/29.03.2022 (filele 21-22 la dosar) s-a realizat citarea părților, cu termen de audiere în data de 15.04.2022. Părțile au fost prezente la ședința de audieri.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

7. Petentul susține că vecinul său, care imparte aceeași curte cu fratele său -, a venit la geamul petentului prin partea de curte care aparține fratelui său, si a aruncat sobalani in curtea petentului.
8. Petentul susține că a facut o poză cu șobolanul aruncat in curtea sa, si i-a dat-o reclamatului, acesta i-a inapoiat poza pe care a scris “ *I-ai făcut analiza AND!?!..Da e poză de bulletin!?!..Profil!!* “(fila 5 la dosar)

9. Petentul susține, de asemenea, că reclamatul l-a făcut handicapat intenționat, pentru că știa că petentul merge cu căruciorul cu roțile. În acest sens, petentul depune la dosar o înregistrare.

10. Petentul precizează că este terorizat de vecinul său, pentru că i-a atras atenția să nu mai facă gălăgie. În acest sens, petentul susține că a sesizat și Poliția, dar fără niciun rezultat.

11. Din declarațiile de martor depuse la dosar rezulta că familia reclamatului este foarte gălăgioasă, are un vocabular urât și deține 3 cainii care latră și urlă foarte tare, deranjând vecinii din proximitatea curții lor.

12. Prin adresa înregistrată cu nr. 8607/15.11.2021 petentul transmite completare la petiție, prin care susține că acesta deține un salon de nunți, și pentru că nu i-a mai permis domnișoarei să adune mâncarea care rămânea pe mese în urma evenimentelor, aceasta a dat o declarație de martor mincinoasă împotriva sa.

13. Prin adresa înregistrată cu nr. 9048/02.12.2021 petentul transmite o nouă completare la petiție prin care susține că este terorizat și batjocorit de reclamat, că Poliția l-a îndemnat să sesizeze CNCD, că îi este teamă de vecinul său pentru că l-a amenințat că va avea sfârșitul șobolanului dacă mai face sesizări. *“(fila 5 la dosar).*

Susținerile părții reclamate –

14. Prin adresa înregistrată cu nr. 8407/08.11.2021 partea reclamată transmite punct de vedere (fila 12 la dosar), prin care precizează următoarele aspecte:

- Reclamatul arată că ar trebui să luăm legătura cu AM sectorist în cadrul Poliției Voluntari.
- Reclamatul susține că petentul are o problemă cu câinele fratelui său, care aparține rasei Husky, rasă care se atașează exagerat de stăpân, și arunci când fratele reclamatului pleacă de acasă la cumpărături, câinele latră mai zgomotos, în opinia reclamatului acest fapt nu îl discriminează fonc pe petent. Totodată reclamatul susține că petentul în loc să îl reclame la Poliție pe fratele său, stăpânul câinelui, acesta îl reclamă pe el.
- Reclamatul susține că petentul are o problemă cu familia sa și a fratelui acestuia (locuiesc în aceeași curte) de peste 40 ani.

15. Raportul de investigație nr. 36/2021 (fila 9-10)

Constatările echipei de investigație în urma controlului efectuat:

În urma controlului efectuat la fața locului, a discuțiilor cu persoanele susmenționate și a analizei documentației din dosarul cauzei, echipa de investigație a constatat următoarele:

- Partea reclamată, a recunoscut că a folosit termenul „handicapat” la adresa vecinului său,
- Ambii vecini își adresează unul altuia expresii și cuvinte cu caracter jignitor, cu precădere petentul,

IV. Motivele de fapt și de drept

Legislație și principii

16.O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte*

domenii ale vieții publice".

17. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere¹⁸
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

18. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al O.G. nr. 137/2000: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

19. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (**Van der Musselle împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

20. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

21. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „sau oricare alt criteriu”, însă aceste criterii, conform cazuisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „orice altă situație” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important

22. **Privind restrângerea drepturilor petentului, Colegiul director se raportează la prevederile art. 2 alin. 5 din O.G. nr. 137/2000:** „Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”.

Fapta de hărțuire nu este condiționată de existența unui comportament manifestat în public, caz în care fapta s-ar încadra în prevederile art. 15 din O.G. nr. 137/2000 („Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”).

23. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții,

restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” *Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care Convenția subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al Convenției interzice abuzul de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
- existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
- calitatea normei juridice, și anume
- ✓ accesibilitatea; precizitatea; previzibilitatea normei;

legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

24.În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007** a Curții Constituționale promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 2 alin. 5 și art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu: libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie

interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); **exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități** (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); **astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică** capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

25. Îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);

26.Art. 30 din Constituției României care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

27.Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale *consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal:*

„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme. ”

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

28. Se constată că reclamatul i s-a adresat petentului cu următoarea expresie „băi handicapate”, însuși reclamatul a recunoscut acest fapt, în fața comisiei de investigație a CNCD.

29. În mod evident, exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități. Obligația de a evita afirmații/expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, are semnificație specială în situații de tensiuni. Situația persoanelor cu dizabilități din mai multe țări arată că există prejudecăți împotriva acestei categorii de persoane.

30.Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății

pluraliste și este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță.

31. Conform prevederilor **O.G. nr. 2 din 2001**, art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7, Colegiul director aplică **sanctiunea de avertisment** față de reclamat, având în vedere că reclamatul nu este persoană publică, iar mesajul nu a ajuns la public.

32. Colegiul director recomandă reclamatului ca pe viitor să nu mai utilizeze un limbaj discriminator, și să respecte prevederile legale în vigoare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate reprezintă hărțuire conform art. 2 alin. 5 din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare;
2. Sancționează reclamatul cu avertisment, potrivit art. 5 alin 2 lit. a și art. 7 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. CNCD recomandă reclamatului ca pe viitor să nu mai utilizeze un limbaj discriminator, și să respecte prevederile legale în vigoare.
4. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

Redactat la data de: 04.09.2023

Motivele de fapt și de drept: CJ/VNC

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul de 15 zile, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

